

El berenar

(ALDC, II, 378. El berenar)

La ‘menjada lleugera a mitja tarda’ es deia MERENDA en llat., que ha donat l’oc., it. i port. *merenda*; rom. *merindă*, i cast. *merienda* 134; el cat. *berena* és resultat d’una dissimilació de nasals (< **merena*), substantiu que encara és viu en alguns punts, especialment dins el sintagma *fer berena* en mall. 77, 82, alg. 85, punts del Matarranya 100, 130-132, 136, 137, val. mer. 186, 190 i men. (*bereneta* 70-72, amb diminutiu perquè és propi de la població infantil); en algunes localitats com la 94 i la 176 s’aplica al ‘menjar que s’emporten al camp, a la muntanya’; en mall. i en men., per extensió, s’aplica a l’‘esmorzar’ (veg. mapa 236); de *berena* s’ha format el denominatiu *berenar*, verb-substantiu, que eventualment se sincopa en *brinar* (var. *brinar* 92; com

Tresa ‘Teresa’, *presa* ‘peresa’). El ross. *espertinar* és pres de l’oc., on és der. de VESPERTINU, amb caiguda de la consonant inicial (com cat. *ivaç* < VIVACIU). *Fer beguda* (var. *buguda* 20, per assimilació vocàlica; *beguda de la tarda* 29) és propi d’una comunitat rural, com *quatre-hores* 16, 18, indicador de l’hora en què es fa la menjada. *Fer bocins* 57, 138, 139 al·ludeix a la lleugeresa de l’àpat (cf. *fer* o *pegar un bocí* ‘menjar entre dia’). *Fer rucó* 27, 64 manté l’estructura vocàlica de l’ar. RUKUN i, semànticament, és ampliació d’expressions com *tenir un racó al ventre*, que expressen la idea de ‘tenir gana’. *Berenar* i *berena* són els mots normatius.

